

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Kvædinger eller Smaakvad

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Kvædinger eller Smaakvad", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 350. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1815_251-txt-shoot-idm10199.pdf (tilgået 07. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Frants Volkmar Reinhards Minde.

- 1 **I** Vittenberg, i Sachsenland
Der er en Grav tilskue,
Der hviler sig en from Guds Mand
Alt under Kirkebue;
Hvad her han heed, det veed Enhver,
Som har sin Gud og Bibel kjær,
Men hvad han heder nu hos Gud,
Skal Engle for os sjunge ud,
Naar vi med ham forsamles.
- 2 Han lukked op den Bibelbog,
Som var saa fast forseiglet;
Han saae, paa Herrens Syner klog,
Guds Herlighed i Speilet,
Han laante Biblen Folkets Maal,
Han trodsed' Band og Staal og Baal,
Og hvad der stred mod Herrens Ord,
Det sank paa Baal, det sank i Jord;
Thi Herrens Ord har Kræfter.
- 3 352Trods List og Vold, trods Band og Baal,
Gik Ordet vidt om Lande,
Det talte Folkets Tungemaal
Alt op til Nørrestrande,
Det lød ved Donaus Kildevæld,
Det høit gjenlød fra Dovrefjeld,
Ved Bloksbjerg og ved Hekla klang
Det liflig sødt i Kirkesang;
Da var det Lyst at leve.
- 4 Der Han gik hjem, den fromme Mand,
Til Fader i det Høie,
Da sørged' Kristne vidt om Land
Med Suk, med Graad i Øie,
Han fulgtes til sit Hvilested
Af Læge og af Lærde med,
Ja, mangen Ridder gjæv og bold,
Med Taarer salvede sit Skjold?
Men Herrens Ord dem trøsted'.
- 5 Naar Herren saaer sin gode Sæd,
Sig Fienden ei forsømmer,
Han Klinte strøer paa samme Sted,
Mens Vagten rolig drømmer.
353Paa Biblen sov de lærde Mænd,
Og stred om Tant med Mund og Pen
Da gik det som det maatte gaa,
At Klinten voxte høit paa Straa,
Og Kornet krøb i Jorden.
- 6 Tohundred Aar hinanden jog,
Og daglig blev det værre;
De Bibelfienders Tal tiltog,
Og Vennerne blev færre.
"Den kjære Synder tugter haardt,
Den piner os, o tag den bort!"
Saa hvisked' det i mangen Vraae,
Og deres Børn som hvisked' saa,
De raabte høit det Samme.

- 7 Der gik saa stadseligt et Tog
Af Høie og af Lave,
De agtede den Bibelbog
Hos Luther at begrave;
De To, saa raabte vilde Flok,
Til Fædrene var gode nok;
Men vi har Mod og vi har Kløgt,
Vi Herrens Ord og Herrens Frygt
Ei meer, som de, behøve.
- 8 354Der gik saa mange lærde Mænd
I Spidsen af den Skare,
De spottede med Mund og Pen
Guds Ord det dyrebare;
Det var saa ynkelig en Gang,
Forlørne Skjalde glade sang,
Og Klerkene paa Skrømt kun lod,
Som om de stod den Flok imod,
De flygted' eller fulgte.
- 9 Der Flokken stod ved Luthers Grav,
Da tog en Røst til Orde:
Nei holdt! der bliver Intet af,
I her den ej skal jorde.
Frants Volkmar Reinhard! det var dig
Som talte saa heel dristelig;
Ved Luthers Grav i mørke Nat
Til Vægter Gud dig havde sat,
Det mærked' du, og kjæmped'.
- 10 O, vel Dig! du har kjæmpet ud,
Du Løbet har fuldkommet,
Nu klart du skuer hos din Gud
Hvad her du saae forblommet;
355Dig verdslig Kløgt var alt for kjær,
Din Bibel stod den tit for nær,
Ei ræd du søgte Verdens Fred,
Men Tidens Aand imod dig stred
Forinden som derude.
- 11 Ak! tunge Dage er det vist,
Naar selv en saadan Kjæmpe
Kan ei enfoldig tro paa Christ,
Ei Grublelysten dæmpe!
Ak, *Reinhard!* du det selv erfoer,
At kølnet blev af Kløgt dit Ord,
At ei det Hjerter slog som Lyn;
Men saae da ei dit skarpe Syn:
Guds Ord sig selv vil raade.
- 12 Ak! Tydskland, du er Svælget nær,
Det siger mig din Kjæmpe,
Hans Bibel, som dog var ham kjær,
Han kløgtig vilde læmpe;
Ak! sikkerlig den Stund er nær,
Da Ingen har sin Bibel kjær,
Da Hver, som kalder sig dens Ven,
Bespotter den med Mund og Pen,
Den tyder som en Mythe.
- 13 356Ja, *Reinhard!* du til Paradis
Fra Hedninger dig skyndte;
Din Brøde er, at høit din Priis
Selv Hedninger forkyndte;
Dog ei den Priis dig gjorde glad,
Du taalte heller Spot og Had,
Fra Christ du ei dig lokke lod,

For Naadestolen i Hans Blod
Du trodsed' Hedningharme.

- 14 Saa hvil da sødt, du Kjæmpe god,
Hos Gud og under Mulde,
Og priis den Gud, som raadte Bod
Paa Trængsel og paa Kulde!
Men paa din Grav med Suk og Graad
Maa Christne skue Hedningtraad;
Hvordan vil det med Landet gaa,
Naar Gud har samlet sine Faa
I stille Sovekammer!!!
- 15 Ak! Luther! ikke Een jeg veed,
Som ved din Grav vil stride,
Saa Biblen ei skal lægges ned
I Jorden ved din Side,
357Vel veed jeg hvor en Kjæmpe staaer
Alt under Hjelm og hvide Haar,
Med Troens Skjold og Aandens Sværd;
Men, ak! han har dig ikke kjær,
Ak! Stolberg dig har svigtet!!!
-
- 16 O! hører mig, I tydske Mænd,
Som end for Christ jer bøie!
Til *Reinhard's* Grav I gange hen
Med Suk, og Graad i Øie!
O! knæler med andægtig Bøn
Til Faderen og til Hans Søn!
O! beder, at en Kjæmpe maa
I Aandens Kraft igjen opstaa,
Lutheri Grav at vogte!
- 17 O! beder høit i fromme Chor!
O! længes ret derefter,
At gjennem Kjæmpen sig Guds Ord
Maa tee med fulde Kræfter!
At han maa staae, som Luther stod,
Med Barnesind og Heltemod,
Enfoldig tro, og slaa til Jord
Hvad sig ophøier mod Guds Ord,
Nedslaa sin egen Tanke!
- 18 358Ak! her hos os i Daneland
Er ogsaa Nød paafærde,
En Kiste staar paa Gravens Rand
Med Guds og Luthers Sværde,
Der stod den alt i tyve Aar,
Og at endnu den oppe staar
Det er, fordi en Kjæmpe god
De Sværde svang med Kraft og Mod,
Og det var Biskop *Balle*.
- 19 Nu staaer han selv paa Gravens Rand,
Alt under Haar saa hvide,
Med Sorg det seer den christne Mand,
Hvor Kisten monne skride;
Den sænkes ei med Larm og Brag,
Men skuppes sagtelig i Mag;
Ak! Mange see med Suk til Sky,
Men Faa kan taale Vaabengny,
Og ingen Kjæmpe færdes.
- 20 Ak! er da ærlig Kjæmpefærd
Nu blevet Skam i Norden?
Ak! skulde da de gode Sværd

- Nu ruste under Jorden?
359Nei, holdt i Jesu Christi Navn!
Og jeg er født i Kjæmpestavn,
Gud naadig Tro og Mod mig gav,
Han er mit Skjold, Han er min Stav,
Og Sværdet selv har Kræfter.
- 21 Her staar jeg med min Herres Sværd,
Lig der, du tomme Kiste!
Jeg svinger det mod Mørkets Hær,
Til mine Sener briste.
Ja, kom nu kun, du stolte Flok!
Du har jo Mod og Styrke nok,
Kom nu, om du har Mod i Bryst,
Og vov mod os en Kjæmpedyst,
Før Sværdet du begraver?
- 22 Hvi est du vorden nu saa ræd?
Du var jo nys saa modig.
Tør du ei staa paa *Gravens Bred*,
Naar Kampen vorder blodig?
Hvad er det Lys, du praler af,
Naar ei det lyse kan i Grav?
Hvordan? du har jo Sandhed kjær,
Og blegner dog for rustne Sværd,
Som nys du vilde jorde?
- 23 360Ja, lee kun frit, jeg veed du vil,
Du Mørkets rædde Skare!
Kald mig i Spot kun Lutherli!
Jeg skal til Navnet svare;
Min Svaghed selv jeg kjender bedst,
Og bøier mig for Herrens Præst;
Men lære skal dog Mænd i Nord,
At ei med Fædrene *Guds Ord*
Har mistet *sine* Kræfter.
- 24 Lutherus! paa det høie Nord
Du spaaende har peget,
Der, sagde du, skal bo Guds Ord,
Naar det fra os er veget.
Ak! vil dit Folk Guds Ord forsmaa,
Da gid dit Spaadomsord bestaa!
Blir Ordet fredløst vidt om Land,
Da gid det sig af Bøgg og Gran
Vil bygge her en Hytte!
- 25 Men Nord! ifald du taabelig
Dig ved din *Frelser skammer*,
Da haver Jorden og til mig
Et stille Sovekammer;
361Da er der Rum i Himlen end,
Hos Fader, til mig arme Svend;
Men, naar Hans Vredes Lyn slaaer ned,
Kan den, som stolt mod Ordet stred,
Og staa mod Vredens Lue?

Tillæg.

Dette Vers er trykt foran Prædikenen: hvorfor kaldes vi Lutheraner? Det ahned mig at stor Ulykke da forestod Sachsen, ei alene som det var og er klart at en saadan forestaaer alle de Europas Lande der ei hastelig omvende sig til Christus, men ogsaa besynderlig som den lutherske Menigheds Vugge, der

ubekymret laande Verden sine Gænger, skjøndt Reinhard over Luthers og Melanchtons Grave saa klarlig udlagde, hvilket Guds Barn det var, som avledes og opfostrades der. Jeg sagde: (S. 23) "det gaaer som Herren siger ved Propheten: (Es. 57) den Retfærdige dør, og der er Ingen som lægger det paa Hjerte, de Fromme indsamles, men der er Ingen som betænker, at den Retfærdige borttages fra Ulykken, han skal indgaae med Fred, de skal hvile sig i deres Sovekamre, og 362vist maae man da ahne frygteligt Uveir. Ogsaa ved Reinhards mig saa uventede Bortgang faldt disse Ord mig tungt paa Sinde: Luther henkaldtes i sit 63de Aar fra Ulykken, som næste Aar begyndte, Reinhard borttrykdes i samme Alder under frygtelige Varsler; maae det ikke falde os ind ved at see paa Luthers og hans Dage: *gik det saa med det grønne Træe, hvordan vil det gaae med det Tørre!*

Jeg veed meget vel, at hartad alle Boglærde og mange Tusinder med dem, lee ad saadanne Trudslers og bange Forventninger, men derved forvisses en Christen om, at Uveiret er saare nær og maa komme, thi ligesom det gik til i Noa Dage, de aade, de drukke og toge til Ægte og foragtede Varsler, indtil den Dag Noa gik ind i Arken, ja lige til Syndfloden kom og tog dem alle bort, saa skal og Menneskens Søns Tilkommelse være; ikke alene den store i Dagenes Ende, men og hver ødelæggende Hjem søgelse, thi ogsaa i Sodom aad de og drak, og plantede og byggede trygge, til Ilden og Svovelen kom."

Saa talte jeg i November 1812 med Øiet fæstet paa Guds usvigelige Ord, paa de forbigangne Dage og Tidernes Tegn, og Synet skuffede ikke. Ødelæggelse i fuldt Maal bragde det næste Aar over Sachsen og Vittenbergs Høiskole nedlagdes, der trehundrede Aar vare forløbne, siden Luther der blev Doctor i Theologien, til et Tegn at den Lærdom, som udgik fra den høie Skole, var nu aldeles aflagt i Landene, 363var ligesom jordet med Reinhard, der i Vittenberg holdt dens Liigprædiken.

Vel lod det som Uveiret end vilde drage over, thi den frygtelige Mand der enstund havde ført Guds Vredes Riis, Napoleon nedstyrtes som i en Haandevending fra sin Throne, og Jubel over Fred og Frihed gjenlød i Landene. Det er og vist, vilde Folkene og deres Regientere have kjendt Herrens vældige Haand og ydmyget sig under den, da havde Han i Miskundhed angret det Onde, som Han havde besluttet over Landene, men nei, de sagde det vel, at Æren tilhørde den Evige, men visselig de Fleste hylede med deres Læber, naar de taledes saa, deres egen Kløgt og Kraft og Tilfælde takkede de i Hjertet for Seieren, det var aabenbart, thi ei tænkte de paa at vandre i et nyt Levnet for Guds Ansigt, ja, de Verdens Herrer, der bleve besjunge som dens Frelser, som erklærede at de havde grebet til Vaaben for Sandhed og Retfærdighed, som sagde, at *Gud* havde kronet deres Vaaben med Held, de viisde, *hvorpaa* de stolede, da de kjøbde sig et verdsligt Glavind for Nordens uskyldige Blod; det var den første Brug de gjorde af Seieren ved Trudsel med Hunger og Ødelæggelse at tvinge et fredeligt ædelt Folk til at bøje Nakken under et Jernaag, smedet i det Værksted, de sagde sig at ville forstyrre; ja de satte Kronen paa deres Daad ved at erklære, at *Vittenberg*, revet fra sin gamle Herrestamme, skilt ved den Skole, hvorfra Guds Ord ud364gik, skulde vorde en Grændsefæstning for et vantroe Rige; Lutheri Støv, hans Menigheds jordiske Palladium overantvordedes i Fiendevold, ei med Sandheds men med Kanoners Belte vilde de omgjorde sig, ei paa Gud og Hans Ord, men paa Fæstninger og Folketal grundede de Haabet om at modstaae hvert kommende Uveir. Ja Folkenes Styrere, de vilde fæste en Tordenleder paa deres Borge og da trodse Himlens Lyn, og de glemte at Tordenlederen netop drager Uveiret over deres Hoved, og at naar da den Almægtiges Finger forvirrer Kjæden, da er Ødelæggelsen uundgaaelig, og de maae da bekjende, at det var dem selv som med formastelig Haand udæskede Tordenen og nedkaldte Lynet. For hver Christen med opladt Øie var det aabenbart, at da Folkene saa daarlig misbrugte den Frist Herren til Omvendelse saa langmodig skjænkede, og toge Hans Naade forgjæves, da maatte Uveiret brat vende tilbage med fordoblet Styrke, Herren, som lod Folkene dømmes sig selv, Han maatte udstrække sit Vredes Sværd, til at udføre Dommen, og det var aabenbart at de Befæstninger Menneskehaand havde opreist vilde henveires som Skygger ved det første Vindpust, der susende i Trætop forkyndte Uveirets Komme. Han staaer der alt igjen omgjordet med Guds Vredes Sværd, den Frygtelige, han sidder maaskee alt under Frankerigs Krone, har maaskee alt med Spidsen af sit Spir afmeiet de visne Lilier der skulde laane Grøde af et Aadsel, han sidder maaskee alt omgivet af de Ørne 365der samle sig hvor Aadselet er! Maaskee, siger jeg, kun for ei at sige mere, thi det er vel upaatvivleligt, og hvo som ei aldeles har forglemt sin Børnelærdom, har vel alt i disse Dage maattet ihukomme det Guddommelige Ord: naar de sige: her er Fred, her er Ingen Fare, da skal Fordærvelsen hastelig falde dem over som Pinen en frugtsommelig Kvinde, og de skal ikke undflye. O! kunde jeg løfte min Røst saa den hørdes over alle Europas Lande, o vilde de dog høre Sandhed og annamme Tugt, de forvildede, sovende, haardnakkede Folk! O! vilde de dog indsee, at om ogsaa Napoleon styrtes atter, om ti andre opstode og faldt, Ødelæggelsen er dog lige vis, dersom de ei skyndelig gjøre Bod og forlade deres onde Vei og Tanker og omvende sig til Herren, til vor Gud, som er riig paa Miskundhed, til den Gud, der dog for deres Øine saa klarlig har stadfæstet Sit Ord, at det er *Ham*, som nedtrykker og Ham som ophøier, som nedslaaer de Hovmodige og fanger de Vise i deres Træskhed! Ja, visselig gjælder det her om den Deel af Christenheden der ei vil omvende sig, hvad Herren sagde ved Propheten: (Jer. 37) bedrager ikke eders Sjæle i det I sige: Chaldæerne skal vist drage fra os, thi de skal ikke drage bort, og om I slog hele Chaldæernes Hær ihjel, som strider imod eder, saa der blev kun tilovers nogle saarede Mænd, da skal de dog gjøre sig rede, hver i sit Paulun, og opbrænde denne Stad med Ild.

366Og Fædreneland! du, som haver baaret Verdens Forsmædelse, og er ved Herrens Miskundhed forhindret fra at gjøre dig deelagtig i de store Folkesynder, hvem Herren haver revset, som en Fader sit

elskede Barn, fra hvilket Dommen er begyndt, for at du ei skal fordømmes med Verden, til dig vil jeg sige med Propheten (Jer. 18 og 22) Land! Land! Land! hør Herrens Ord! see, siger Herren, ligesom Leret er i Pottemagerens Haand, saa ere I af Israels Huus i Min Haand. I et Øieblik kan Jeg tale imod et Folk og et Rige til at oprykke og til at nedbryde og til at fordærve; men omvender det samme Folk, mod hvilket Jeg haver talet, sig fra sin Ondskab, da skal mig angre det Onde som jeg betænkte imod det, og *i et Øieblik kan Jeg tale over et Folk og over et Rige til at bygge og til at plante*. Og Herrens Ord skedte til mig sigende: Ezech. 35 du Menneskes Søn! sæt dit Ansigt imod *Seirs Bjerg* og spaa imod det! og du skal sige til det: saa sagde den Herre, Herre: see, Jeg vil til dig, *Seirs Bjerg*, og udrække Min Haand imod dig, og gjøre dig til en Ødelæggelse fordi du haver et evigt Fiendskab, og haver adskilt Israels Børn ved Sværdets Magt i deres Elendigheds Tid, den Tid Misgjerning havde Ende, fordi du haver ikke hadet Blod, da skal Blod forfølge dig, Jeg vil fylde dine Bjerge med Ihielslagene, paa dine Høie og i dine Dale og i alle dine Strømme der skal de falde, som ere ihjelslagene med Sværd. Jeg vil gjøre dig 367til evige Ødelæggelser, dine Stæder skal ikke beboes, og I skal fornemme at Jeg er Herren. *For* du siger: *de tvende Folk og de tvende Lande skal være mine*, og vi vil eie dem, om *saa Jehova Selv var med dem; derfor*, siger den Herre, Herre, Jeg som lever, Jeg vil gjøre efter *din Vrede* og efter *din Nidkjerhed*, hvorved du haver beteet dit Had imod dem, og *Jeg vil blive kiendt hos dem, naar Jeg dømmes dig*, og du skal fornemme, at Jeg er Herren, Jeg haver hørt alle dine Bespottelser, som du sagde *imod Israels Bjerge*, sigende: de ere hærgede, de ere givne os til Odel, og I have gjort eder store imod Mig med eders Mund, og gjort eders Ord mangfoldige imod Mig, Jeg, Jeg haver hørt det.

Og du Menneskes Søn spaae over Israels Bjerge, og du skal sige: I Israels Bjerge, hører Herrens Ord! Saa sagde den Herre, Herre: fordi Fienden sagde over eder Ha! item, de evige Høie ere blevne os til Eiendom, derfor spaae, og du skal sige: saa sagde den Herre, Herre, fordi, ja fordi Man haver hærget og opsluget eder trindt omkring fra, saa I ere blevne Hedningernes Efterslæt til Eiendom og ere komne paa en Tunges Læbe og ere blevne berygtede blandt Folkene, derfor spaae om Israels Land, og du skal sige til Bjergene og til Høiene, til Strømmene og til Dalene: saa sagde den Herre, Herre! see, Jeg, Jeg 368haver talet i min Nidkjerhed og i min Grumhed, og I have baaret Hedningernes Forsmædelse. Derfor sagde den Herre, Herre saaledes: Jeg, Jeg vidner med oprakt Haand, at Hedningerne, som ere trindt omkring eder, de skal selv bære deres Forsmædelse; men I, Israels Bjerge, skal skyde eders Grene og bære eders Frugt for Mit Folk Israel, *thi de nærme sig at komme*; thi see; Jeg kommer til eder, og Jeg vil vende Ansigtet til eder, og I skal dyrkes og saaes. Og Israels Folk! jeg vil bestænke eder med Vievand og I skal blive rene af alle eders Ureenheder, og *Jeg vil give eder et nyt Hjerte* og give *en ny Aand* inden i eder, borttage det Steenhjerte af eders Kjød og give eder et Kjød hjerte, og Jeg vil give min Aand inden i eder og gjøre at I skal vandre i mine Skikke og holde og gjøre mine Rette, og I skal boe i Landet, som Jeg gav eders Fædre og være mit Folk og Jeg, Jeg vil være eders Gud. Og Jeg vil kalde paa Kornet og formere det og *ikke sende Hunger over eder*, og Jeg vil formere Frugt paa Træerne og Grøde paa Marken, paa det I skal *ikke ydermere tage imod Hungers Forhaanelse af Hedningerne*. Dette gjør Jeg dog ikke for eders Dyds Skyld, det være eder vitterligt, *blues og skammer eder ved eders Veie, Israels Huus!* Ezech. 36. o Fædreland! mærk du dig dette! kom atter ihu hvad jeg sagde dig *om din Tarv og Fare*, dengang Sværdet svævede over dit Hoved! kom 369det ihu ved Synet af følgende Vers, som jeg dengang førstegang sang for dit Øre!
